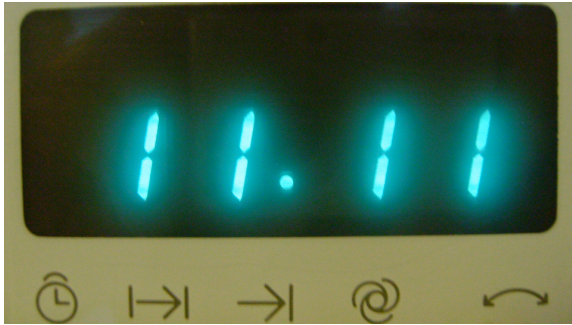

De Lustrumkoerier

Onregelmatig verschijnend tijdschriftje der Schiedamsche Toneelvereniging onder het devies "Utile Dulci" nummer 7

De jaren 1951 – 1961

Eind 1951 staan de lokale kranten bol van het 40-jarig bestaan van U.D. **"U.D. (40 jaar) speelt veertig mille bij elkaar"** kopt bijvoorbeeld het Rotterdamsch Parool en vervolgt "Het mag verwondering wekken dat deze Vereniging – vanuit de schoolbanken begonnen, via Universiteiten in Rotterdam, Delft, Leiden en Amsterdam, door latere betrekkingen over een drietal provinciën verspreid – nog steeds bijeengebleven is, al heeft de vereniging daardoor haar specifiek plaatselijk karakter wel enigszins verloren. Zo woont bijv. de voorzitter al jarenlang in Bilt-hoven, de secretaris in Rijswijk, de penning-meester in Den Haag en ook uit Amsterdam komt men nog geregeld 1 of 2 maal per week hier repeteren, wat grote opofferingen met zich brengt, vooral bij zovele uitvoeringen, welke natuurlijk vooraf gegaan worden door een nog veel groter aantal repetities."

Het jubileumstuk "De kunst om te leven" gaat op 20 november voor het eerst over het voetlicht. 24 november is er een 'feestelijk week-end' in hotel "De Boschvijver" in Soest. De tafelschikking toont 34 deelnemers. 2 ervan kunnen er nu nog over vertellen: Len Visser en Tilly van Traa.

Het gedenkboek bevat 15 dubbele pagina's met teksten van toespraken en liedjes – de creativiteit spat ervan af. 'Vader Tijd' treedt op, evenals 'Freule Rad van Tongen'. Als bijzonderheid wordt gemeld "dat Felix het ditmaal 2 gangen langer uithield dan de soep!!"

In 'Het Vrije Volk' van 23 november 1951 recenseert **de** Willem O. Duys (voor de ouderen onder ons) de voorstelling. Hij noemt het een 'Fonkelende jubileumopvoering' en vermeldt "Tilly van Traa-de Jongh en Gerrit de Gelder vormden een aanvankelijk onharmoonisch echtpaar, gelijk dat ook moest, en pasten daardoor prima in de hele set-up. En tot slot een bijzonder woord voor de grijze voorzitter van U.D. Mr. D.(Linus) Visser, die van zijn 327ste rol(!) weer een heerlijke creatie maakte als zorgzame butler Barton. Voor hem speciaal moet het wel een heel bijzondere avond geweest zijn."

De 400^e voorstelling is op 18 januari 1952. Tot ergernis van vele U.D.leden wordt de voorstelling gespeeld voor de Schiedamsche Kunstkring, wat betekent dat leden van U.D. geen toegang hebben..... In totaal wordt het stuk zes maal gespeeld, waarna het stokje wordt overgenomen door "Een strop om de hals", dat in mei 1952 vijfmaal wordt opgevoerd. De pers is weer eens verdeeld: volgens de Nieuwe Schiedamsche Courant "Zwak spel van U.D." terwijl Het Rotterdamsch Parool kopt "Uitstekend stuk van 'Utile Dulci. De (toneel)oudjes doen het nog steeds maar al te best."

Uit de notulen van de bestuursvergadering van 31 juli '52 : "De penning-meester heeft summier kennis gemaakt met mevrouw Schepp-Stolk en de heer Dekking. Deze mevrouw is niet te stuiten in haar enthousiasme om lid van UD te worden. Zij is praktisch niet tegen te houden. De penning-meester stelt voor deze beiden namens het bestuur voor te hangen en op de stembiljetten te vermelden dat alleen de heer Cokart kennis met haar heeft gemaakt." Tonny Schepp zal vele jaren bij U.D. op de planken staan.

1953

Tilly van Traa wordt in de kranten uitgebreid geprezen om de wijze waarop

zij haar hoofdrol in het nieuwe stuk "Laura" vervulde: "Tilly van Traa-de Jongh was bijzonder vlot en goed als Laura" – "Heel goed was Tilly van Traa-de Jongh als de cynische, een tikje spottende Laura, met haar ervaring inzake het hoofdstuk 'Mannen.' – "... maar vooral gaat onze bewondering uit naar Tilly van Traa-de Jongh als Laura en Wim van Dongen als Waldo. Deze twee maakten van de ontknopingsscène een adembenemend schouwspel, dat weinig meer te maken had met diletantisme."

In verband met de watersnoodramp wordt de opbrengst niet aan de Schiedamsche Gezondheidskolonies geschonken maar aan het Nationaal Rampenfonds. De voorstelling van 7 februari bij Maasoord, in Poortugaal, wordt uitgesteld naar 21 februari omdat het gebouw bij de watersnood gedeeltelijk onder water kwam te staan. Bij de voorstelling staat in de ruimte onder het toneel het water nog 1,5 meter hoog....

Na vijf voorstellingen is het gedaan met Laura en beginnen de repetities voor "Het dreigend huwelijk". Eerste opvoering op 21 november '53 met o.a. Tilly, Len Visser en –als gast-Boud Hoek.

De Nieuwe Schiedamsche Courant heeft weer wat te zeuren: "Het toneelstuk is naar onze Katholieke opvattingen nogal kwetsend, als er over het huwelijk gesproken wordt en daar er praktisch niets anders gedaan wordt dan dat, is het een stuk dat waarschijnlijk nooit op het repertoire van bijv. 'Brederode' zal komen te staan.[...] Afgezien van deze overwegingen niets dan lof voor het spel van "Utile Dulci." Het Rotterdamsch Nieuwsblad heeft daarentegen als kop 'Engelse humor kreeg het volle pond', dus het kan verkeren. In totaal werd het stuk zes maal opgevoerd.

Op de penning

In de annalen trof ik nog een mooi voorbeeld van de liefdadigheid van U.D. Eerst is er een overzicht van alle kosten en baten van de voorstelling van 11 december '53 waarvan het ba-

tig saldo bestemd is voor Pro Juventute. Daaruit komt een fraai bedrag van f 262,29 naar voren. Maar er is ook de kopie van een briefje van Alewijn de Groot aan het bestuur van Pro Juventute: "Daar U nog niet met mij afrekende de door u verkochte kaarten, 159 stuks à f 2,50 = f 397,50 gelieve U mij het verschil tussen dit bedrag en de U competerende baten van f 262,29 zijnde f 135,21 alsnog te doen toekomen." Alleen de zon ging voor niets op!

In de Algemene Vergadering van 15 oktober 1953 legt Mr.D.Visser, Linus voor de intimi, na 30 jaar de voorzittershamer neer. De naam 'Visser' verdwijnt niet helemaal uit het bestuur, want zijn dochter Len Visser wordt benoemd tot commissaris.

1954

Er werd bij U.D. nog ouderwets gebaloteerd. Je zomaar aanmelden als lid was ondenkbaar. Je werd 'voorgehangen' door een of meer leden en op stembriefjes konden de leden zich dan voor of tegen de aanname als lid uitspreken. In mei '54 worden maar liefst vier personen in één keer voorgehangen: Mej.Thera van Leeuwen, dHr B.Hoek, dHr P. Schuckink Kool en mej. Dorothee Albracht. Drie van deze vier namen lezen straks dit stukje!

In mei wordt "Springvloed" vier maal opgevoerd. De repetities verliepen stroef, om het mild te zeggen: twee regisseurs verlieten tijdens de repetities de vereniging, uiteindelijk maakt Louise Ruys de klus af.

Het volgend stuk wordt "Gouden regen". Het Vrije Volk: "Tilly van Traa-de Jongh was uitblinkster in de rol van Lucy Baxley. Helaas waren niet alle spelers rolvast. De souffleuze was duidelijk te horen." Waarschijnlijk was dat na de zesde en laatste keer niet meer het geval.

1955

Frits Butzelaar regisseert dit jaar, en wel "Ik zie, ik zie, wat jij niet ziet". Eerst twee voorstellingen in mei, en

daarna nog vier voorstellingen in oktober en november.

Mej.M.H.S.Karreman, velen nu beter bekend als Martine Pothuis, wordt voorgehangen als lid en kennelijk toegelaten, want ze maakt momenteel deel uit van het bestuur van U.D.

Het Rotterdamsch Parool prees ons weer eens de hemel in: "Met de opvoering van dit toneelstuk vulde de Schiedamse Toneelvereniging 'Utile Dulci' een deel van de avond op een wijze haar reputatie waardig: die van Schiedams beste amateur-toneelgezelschap." En natuurlijk moest er weer een Feest-Commissie geïnstalleerd worden in verband met het komende 45-jarig jubileum. Tilly en Thera van Leeuwen vormen daarin de vrouwelijke noot. Ed Cockart houdt een tafelrede en spreekt de laatste aan: "En dan de kleine Thera. Kindlief, jij kunt vanzelfsprekend nog niet de traditie en de historie opbrengen, maar je hebt twee dingen mee, namelijk je jeugd en je enthousiasme. Ik heb dat gemerkt uit de wijze waarop je speelt, waarop je steeds bij ons oudjes op de feestdagen komt." Het zal je maar gezegd worden!

Uit de notulen van de Bestuursvergadering van 2 september 1955: "Het erelid Hoogendijk hoort tot zijn verbazing dat regisseur Van Vegten in de club de dames zoent. Men is het erover eens dat dit niet nodig is."

1956

Dit jaar worden twee stukken ingestudeerd: "Mijnheer Pim komt even aan" en de eenakter "Een glas bier". Er worden maar drie voorstellingen van gegeven. Het bestuur verklaart dat als volgt: "De verenigingen die vroeger gaarne onze geldelijke steun aanvaardden krijgen thans meestal zoveel subsidie dat ze de moeite van de kaartverkoop niet over hebben voor onze bijdragen."

Op Hemelvaartsdag wordt er zowaar weer gevaren: de 'Noordplaat' van de Spido staat de hele dag voor de somma van f 100,- ter beschikking van U.D.. De reservering door de Spido is

ondertekend door J.D.Wilton. Soms familie van...?

8 november wordt een feestvoorstelling gegeven vanwege het 45-jarig bestaan, met bal na. De burgemeester kan helaas niet aanwezig zijn maar zijn vrouw wel, en de wethouder met zijn echtgenote ook, en de Commissaris van Politie, en het Bestuur van de Schiedamse Gemeenschap, kortom: bijna iedereen die belangrijk is, is er. De kranten zijn gevraagd het stuk, "En de vogels zwijgen..." niet te recenseren omdat het ook opgevoerd wordt in de toneelwedstrijd van de Schiedamse Gemeenschap. Pro Juventute wordt er in elk geval wel f 317,95 rijker door, en Lous Boogaardt 't Hooft krijgt het gouden UD-200 speldje omdat ze vanavond voor de 200^e keer souffleert.(!)

De lustrumviering vindt plaats in Hotel Klein Zwitserland te Heelsum. Kosten: voor het diner (inclusief wijn) f 10,- en voor het logies met ontbijt f 6,-. (Dat zal dit jaar iets meer worden)

De tafelschikking toont 37 deelnemers, de foto's, teksten van voordrachten en liederen beslaan 22 pagina's. De z.g. jonge garde brengt een voordracht ten gehore - de garde bestaat uit Miesa Spliethoff, Martie Karreman, Jan Lieuwen, Paul Schuckink Kool en Boud Hoek. Drie van deze vijf zijn hopelijk aanwezig op het Lustrum.

'En de vogels zwijgen...' wordt elf keer gespeeld en de recensies van voorstellingen buiten Schiedam liegen er niet om."De hoofdrollen waren in handen van Len Visser en W.E.Hoek, die ook deze keer het stuk op meesterlijke wijze droegen. Hun moeilijkheden waren doorleefd, het spel was levensecht."

Alleen 'De Klaroen', *nieuws- en advertentieblad voor Alblasserdam, Kinderdijk, Nieuw-Lekkerland en Oud-Alblas* was de kluts kwijt: "Het stuk werd uitstekend gespeeld en de diverse debutanten, leerlingen van HBS en Gymnasium, bleken geen moeite te hebben met een dergelijk stuk, dat

toch wel behoorlijke eisen stelde aan de spelers."

Schot in de roos

Het stuk 'En de vogels zwijgen...' waarmee UD meedoet aan drie toneelwedstrijden blijkt een schot in de roos. U.D. wordt 2^e in de wedstrijd van de Schiedamse Gemeenschap, en Len Visser wordt bovendien de beste bij de dames.

Ook eindigt U.D. als eerste in de wedstrijd van 'Mutua Amicitia' en haalt en passant nog zeven lauwertakken binnen: beste samenspel, beste uitspraak, beste regie, de publieksprijs, Len Visser wint weer de 1^e dameshoofdprijs, Loes van Klaveren die voor de best gespeelde kleine damesrol en Jan Lieuwen die voor de best gespeelde kleine herenrol.

1957

Dit wordt het jaar van "Per Luchtpost", maar ertussendoor wordt in de stadsschouwburg in Haarlem nog eenmaal 'En de vogels zwijgen...' gespeeld in het kader van een wedstrijd voor het Nationaal Landjuweel 1956. U.D. wordt in het juryrapport zelfs niet genoemd. Volgens velen heeft er wat gehaperd aan de jury.....

De pers roemt "De jeugdige Martie Karreman en Boud Hoek" terwijl Tilly als "gedienstige kleurlinge" ook de kranten haalt.

De jeugdige Martie Karreman en Boud Hoek

'Per Luchtpost' wordt negen keer opgevoerd, waarvan zeven keer voor de Vereniging "Wilton-Fijenoord", afdeling Ontwikkeling en Amusement.

Tilly van Traa krijgt op 23 november 1957 het 100-speldje uitgereikt. Kort daarvoor, in de bestuursvergadering van 3 september, heeft de heer Hoek "aangedrongen op instelling van een fonds voor het 10^e lustrum ter financiering van rolstoelen en stokken met rubberdoppen."

Jan Lieuwen wordt lid van U.D.

1958

Het volgend toneelseizoen wordt geopend met "Een feestelijke dag" dat in totaal acht maal wordt gespeeld. Regisseur Ab van Vegten stort in zodat zijn werk overgenomen wordt door Coba Kelling. De Schiedamse Gemeenschap meldt dat er dit seizoen 8 verenigingen aan de toneelwedstrijd zullen deelnemen. Zoals een krant schrijft:

"Geheel toevallig blijken alle geestelijke stromingen onder deze acht verenigingen op gelijke wijze te zijn vertegenwoordigd!". Een andere krant is weer eens gekwetst: "Het stuk werpt een schril licht op de armoede en de gespletenheid, die de moderne opvattingen in het leven van man en vrouw teweeg brengen, waarvan uiteindelijk de kinderen de wrange vruchten plukken.[...] En waar de schrijver van het stuk in plaats van een terug-

keer tot de Christelijke huwelijksmoraal slechts compromisplossingen aan de hand weet te doen, vermag de ontknoping van het stuk niet het onbevredigende gevoel weg te nemen. En in zoverre is het stuk alleen maar typerend voor de machteloosheid der moderne levensprinsipes." (Inderdaad, met twee essen).

Weer gewonnen!

April '58 wordt de uitslag bekend gemaakt van de wedstrijd tussen acht verschillende Schiedamse toneelverenigingen: Utile Dulci haalt de eerste prijs. Daarnaast worden lauwertakken veroverd door Tonny Schepp, Bets Schmidt Crans, Miesa Spliethoff, Frido Ritter, Paul Schuckink Kool en Evert Ritsema van Eck.

Alewijn de Groot wordt benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau vanwege zijn vele verdienen voor de Schiedamse gemeenschap. Hij is ook: "Een Schiedammer, die onbekend wenst te blijven, heeft aan de gemeente een bedrag van f 50.000 geschonken voor de bouw van een circa 30 meter hoge siertoren bij het in aanbouw zijnde café-restaurant "Europoort" aan de Maas-boulevard."

De brief aan de leden met aansporing tot bijwonen der Algemene Vergadering besluit met de regel "" De penningmeesteresse verzoekt u vriendelyk Uw contributie mee te brengen."

De penningmeester besluit zijn verslag met: "De door de spelers gewonnen geldprijs van de Schiedamse Gemeenschap heeft het Bestuur ook voor de leden willen besteden, en waar ging dat beter dan op Hemelvaartsdag toen wij hiervan de boot betaalden."

Eind 1958 wordt "10 kleine negertjes" elf keer gespeeld, waarvan zeven maal voor het personeel van Wilton-Fijenoord. Er wordt jacht gemaakt op jonge herenspelers met als oogst o.a. Roel Pothuis en Aat Braakenburg. Op 14 november speelt Linus Visser zijn 350^e voorstelling! In het plakboek zit nog het kaartje van Bloemsierkunst "Aris" met 'Van harte gelukgewenst met de 350^e. Leentje'

Vieren we het Lustrum thuis?

In de vorige Lustrumkoerier werd u gevraagd in te schrijven op het Lustrum door € 25 p.p. over te maken. Het resultaat stemt niet tot vreugde: op dit moment hebben 11 personen zich ingeschreven, waarvan 8 de leden zijn van de lustrumcommissie + hun partners. Vandaar deze herhaalde oproep:

Meldt u zich aan voor het Lustrum door overmaking van € 25 per deelnemer op giro 116 09 88 t.n.v. V.E. den Dubbelden, want in verband met de hotelreservering moeten we weten hoeveel mensen er (ongeveer) mee gaan doen!

1959

In februari overlijdt Piet Maas Geesteranus. Hij was sinds 1923 de leider van het "U.D.-strijkje", werd penningmeester in 1929, voorzitter in 1938 en secretaris in 1941. Hij werkte aan 260 opvoeringen mee óf in het strijkje, óf als acteur, óf als inspeciënt. Het stuk is dit jaar "Miranda" met 2 nieuwe medespelende leden: Lies Cats-van Klaveren en Reina Kleipool. 5 opvoeringen tussen nov.'59 en mei '60.

1960

begint droef met het overlijden van Gon Maas Geesteranus, nog geen jaar na haar man. Ze begon in 1923 als pianiste in het U.D.-strijkje en deed dat 52 maal. Daarna stond zij 218 maal op de planken, voor het laatst in "En de vogels zwijgen..."

Hemelvaartsdag 1960 wordt per Spido een bezoek gebracht aan de Deltawerken die volop in aanleg waren. De toen nog jeugdige leden van U.D. proberen op de elfde van elke maand bijeen te komen maar het plan verwartert al snel. Tilly is penningmeester en meldt in haar jaarverslag: "Op U doe ik thans een dringend beroep tijdig een Lustrumbijdrage te willen storten. Zoals de zaken nu

staan kan de vereniging U nog geen broodje met kaas aanbieden!". In die tijd was de regisseur nog bij elk stuk aanwezig voor hand- en spandiensten en als hij er niet was ging het mis: "Men bedacht ons met 12 taarten en dat voor een voorstelling waarbij de regisseur niet aanwezig was zodat de verlichting niet klopte en de bliksem van binnenuit insloeg. We speelden daar een heel nieuw in scène gezet stuk, maar de afloop was zoals in de boekjes stond."

"Het is maar betrekkelijk" wordt het stuk van het seizoen '60-'61. Het gaat maar vier maal over het voetlicht, en niet altijd even vlekkeloos: "Het eerste bedrijf hebben de toeschouwers twee maal kunnen horen. De rolkennis was namelijk zo zwak dat de souffleur haast iedere zin moest voorzeggen. Hij deed zijn krachtig stemgeluid dan duidelijk verstaanbaar tot de uiterste hoeken van de zaal galmen, zodat de toeschouwers reeds de tekst kenden voordat de spelers een woord gesproken hadden. Het is duidelijk dat dit nu en dan tot grote hilariteit in de zaal moest leiden, maar deze bron van vreugde was met het tweede en derde bedrijf verdwenen. Blijkbaar hadden de spelers toen hun zenuwen in de kleedkamers gelaten."

Tijdens de Algemene Vergadering van 1961 worden Hans Cats en Dick Egink tot U.D. toegelaten, wordt gemeld dat de heren Cockart en Hazeu 70 jaar werden, de heer Lieuwen zich verloofde, mevrouw Cats-van Klaveren een dochter kreeg en Boud Hoek voor een jaar naar Suriname ging.

Er zijn dan 486 voorstellingen gespeeld.

Als de Duitse minister van Defensie plagiaat mag plegen, dan kan ik dat ook:

In deze brief spreekt de Lustrumcommissie haar grote dank uit voor de trouw die een aantal leden en oud-leden van U.D. reeds toonde door hun geldelijke bijdrage

voor de viering van het 100-jarig jubileum.

Onder hen zijn oud-leden die zólang geleden lid waren van U.D. dat geen der Lustrumcommissie-leden hen kent. Hoe groot moet de plaats dan wel zijn, die U.D. in hun hart heeft ingenomen, dat zij tot de eersten behoorden die aan de oproep in onze vorige circulaire gehoor gaven. Wij zijn hierdoor diep getroffen en zeggen U héél hartelijk dank.

Uiteraard zijn wij ervan overtuigd dat de dragers van de **niet** aangestreepte namen op onze leden- en oud-ledenlijst (streep betekent 'bijdrage ontvangen') even trouw zijn, doch deze gevoelens nog in hun hart verborgen houden.

Dit ontroert ons, want wat is mooier dan een 'trouw hart'. Als echter deze trouw zo groot is dat uw hart ervan overvloedt, waarbij dan die overvloeiende trouw wordt omgezet in klinkende munt, dan staat ons spaarvarken gironummer 1160988 t.n.v. V.E. den Dubbelden altijd voor u klaar.

(Deze tekst is met kleine aanpassingen overgenomen uit het blauwe pamflet van de Feestcommissie die het Lustrum van 1961 organiseerde. De tekst was van Tonny Schepp-Stolk).

jong U.D.